

EDİTÖRDEN

Murat Necip ARMAN¹

30 Ocak 1923 yılında, Türkiye ve Yunanistan arasında imzalanan ‘Yunan ve Türk Halklarının Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol sonucu gerçekleşen zorunlu göçün 90. Yıl dönümünü anmaktayız. Hem Yunan hem de Türk uluslaşma süreçleri açısından hayati bir rol oynayan bu olay dönemin şartları açısından bir zorunluluk gibi görünse de peşinde pek çok acı, insan hikâyesi ve hüznü anı bırakmıştır. Günümüzde pek azı hayatta olan mübadiller yüz yıllardır yaşadıkları toprakları, evlerini, komşularını, atalarının mezarlarını ve geleneklerini terk etmek zorunda kalmış ve bilmedikleri topraklara gidip tanımadıkları insanlarla yaşamak zorunda kalmışlardır. Türk tarafına gelen Müslüman mübadiller dağınık biçimde yerleştikleri için toplum içinde bir süre sonra görünmez hale gelmişler; Yunan tarafında ise toplu yerleştirmeler nedeniyle sosyal hafıza daha güçlü kalmıştır. Ayrıca Anadolu’dan göçen Ortodokslar bir arada yaşadıkları için topluma entegre olmak konusunda daha fazla sorun yaşamışlardır.

Mübadele barındırdığı insan hikâyelerinin yanında pek çok politik, sosyolojik, ekonomik ve sanatsal etki yaratmıştır. Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Yücel Bozdağlıoğlu çalışmasında mübadelenin her iki ülke açısından sebepleri, etkileri ve sonuçları üzerinde durmuştur. Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Nazmi Üste ise mübadele olgusunu milliyetçilik ideolojisi ve uluslaşma kavramı çerçevesinde incelemiştir. Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İİBF Sosyal Hizmet Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Tuncay Ercan Sepetçioğlu çalışmasında mübadil kimliği üzerinde durmuş ve bu kimliğin vurgulanmasının tarihsel olarak nasıl bir dönüşüm geçirdiğini incelemiştir. Yaşar Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Nazif Mandacı ise mübadele olgusuna teorik bir çerçeveden yaklaşmış; 1923 mübadelesinin neden

¹ Yrd. Doç. Dr. Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü.

bir zorunluluk olarak ortaya çıktığını; günümüzde ise değişen güvenlik algıları nedeniyle de mübadele kavramına ilişkin bakışın nasıl ve neden değiştiği üzerinde durmuştur.

Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Anabilim Dalı öğretim elemanı Dr. Fahriye Emgili ise 1923 mübadelesinin ekonomik boyutunu incelemiş ve mübadele sonucunda her iki ülkenin ekonomisinde meydana gelen olumlu ve olumsuz etkileri incelemiştir. Bozok Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. İbrahim Erdal ise kimlerin mübadele antlaşması içinde değerlendirildiği, hatta daha önemlisi kimlerin mübadele dışında bırakıldığını incelemiştir.

Mübadeleden ıskat edilen grupların kimler olduğu konusunu çalışan Erdal, hangi grupların ne gerekçeyle mübadele kapsamının dışında bırakıldığı konusunu incelemiştir. İstanbul Gelişim Üniversitesi İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Radyo, Televizyon Ve Sinema Bölümü öğretim görevlisi Selin Süar ise oldukça ilginç ve az çalışılan bir konunun üzerinde durmuştur. Süar etkileyici makalesinde Yunan siyasi tarihinde Küçük Asya Felaketi olarak tanımlanan Türk zaferinin Yunan sinemasında nasıl işlendiği konusunu incelemiştir.

Siyasi hayatımızda önemli bir etkiye sahip mübadele konusundaki çabalarını her zaman takdirle izlediğimiz Lozan Mübadilleri Vakfı'na ve vakfın İzmir temsilcisi Taner Yasav'a bu makalelerin yazılması konusundaki nazik tekliflerinden dolayı teşekkürü bir borç bilirim. Keza bir sayılarını biz akademisyenlerin mübadele konusundaki çalışmalarına ayırmak duyarlılığını gösteren Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi'nin değerli sorumlularına da minnettarlığımı bildiririm.

Son olarak; makale teklifimi geri çevirmeyen ve titiz emekleriyle bu çalışmanın ortaya çıkmasını sağlayan yazarlarımız Doç. Dr. Yücel Bozdağlıoğlu'na, Yrd. Doç. Dr. Nazmi Üste'ye, Yrd. Doç. Dr. Tuncay Ercan Sepetçioğlu'na, Doç. Dr. Nazif Mandacı'ya, Dr. Fahriye Emgili'ye, Yrd. Doç. Dr. İbrahim Erdal'a ve Selin Süar'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Okurların çalışmada karşılaştıkları tüm hataların bana ait olduğunu peşinen beyan ederim. Hepsini benim editöryel sorumluluğumdadır ve bu hatalar için şimdiden özür dilerim.